

JORMA KURVINEN

KORPRAALI KORHOSEN
JOULUPÖYTÄ

Jorma Kurvinen

Korpraali
Korhosen
joulupöytä

SAGA Egmont

Korpraali Korhosen joulupöytä

Cover image: SA-kuva

Kirja ilmentää aikaa, jona se on kirjoitettu, ja sen sisältö voi olla osittain vanhentunutta tai kiistanalaista.

Copyright © 1994, 2024 Jorma Kurvinen and SAGA Egmont
All rights reserved

ISBN: 9788727195315

1. POD edition

No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted, in any form or by any means without the prior written permission of the publisher, nor be otherwise circulated in any form of binding or cover other than in which it is published and without a similar condition being imposed on the subsequent purchaser.

www.sagaegmont.com

Saga is a subsidiary of Egmont. Egmont is Denmark's largest media company and fully owned by the Egmont Foundation, which donates almost 13.4 million euros annually to children in difficult circumstances.

Mitä korpraali Korhonen ei tiennyt

Kesällä 1943 Neuvostoliiton Karjalan rintaman sotaneuvostolla oli käytettävissään runsaasti tietoa niin suomalaisten tilanteesta kuin Puna-armeijan omista parantuneista mahdollisuuksista – ja odotuksista, joita sodan ylijohdolla, stavkalla, oli Karjalan rintaman aktivoitumisesta.

Sotaväsytys venäläisissäkin joukoissa oli tosiasia, jota sotaneuvosto joutui pohtimaan. Kyllästymistä oli ollut havaittavissa jo edellisvuoden alkupuolelta saakka. Monilla komentajilla – suomalaissyntyinen V.I. Valli mukaanlaskien – oli henkilökohtainen ongelma. Eräät divisioonan, jopa armeijan komentajat osoittautuivat heikoiksi ja jouduttiin vaihtamaan. Suomalaiset olivat aika perkeleitä.

Nekin kenraalit, jotka aktivoituivat itsenäiseen toimintaan, kuten 61.MeriJvPr:n komentaja, kenraalimajuri I.K. Konysev, tekivät sen liian spontaanisti, puutteellisin valmisteluin ja aiheuttivat tuloksettomalla hyökkäyksellä joukoilleen suuria tappioita.

»Me olimme jälleen kerran vakuuttuneita siitä, että meidän oli syvällisesti tutkittava virheitämme, jotta ne eivät toistuisi tulevilla hyökkäysoperaatioissa», kirjoittaa sotahistorioitsija G.N. Kuprijanov tilanteesta mainitun merijalkaväen yrityksen jälkeen.

Ilokseen sotaneuvosto saattoi kesällä 1943 todeta, että selvää kohentumista oli tapahtunut. Aseistus oli kokonaan toista luokkaa kuin ensimmäisinä sotavuosina. Sitkeällä koulutuksella joukkojen taistelukyky oli nostettu korkealle ja – suunnattu hyökkäyssotaan.

Kaikki sotaneuvoston saamat tiedot vakuuttivat, että vihollisen puolella asiat eivät olleet yhtä hyvin. Asemasodan jatkuttua tapahtumaköyhänä suomalaiset olivat siirtäneet suuren osan joukoistaan työelämään kotirintamalle ja asemiinsa jääneet joukot keskittyivät puhdetöihin, kirkkojen ja kellohovien rakenteluun ja monenlaiseen viihdytystoimintaan.

Moskova oli saanut suomalaisista saman käsityksen ja odotti, että Karjalan rintama ottaa aloitteen käsiinsä. Enää ei riittänyt Kirovin rautatien suojeleminen, vaan hyökkäysoperaatiolla oli luotava pohjoiseen uusi painopistealue, joka sitoisi suomalaisten voimia ja estäisi tehokkaasti joukkojen siirrot Leningradin suuntaan.

Sotaneuvosto päätti vastata stavkan odotuksiin ja laati suunnitelman hyökkäyksestä, jolla suomalaiset yllätettäisiin. Strategiana oli aikaansaada pihtiliike, jossa nopeat, keveästi aseistautuneet joukot tekisivät salamahyökkäyksen kahden suomalaistaistan saumakohtaan. Hyökkäyskiila kaartaisi ottamaan haltuunsa tiestön, jota kohti toinen, raskas osasto, etenisi suoraan rintamasuunnassa.

Hyökkäyksen ajankohta määräytyisi talventulon perusteella, joskin joulukuun alkupäivinä oletettiin jään jo kantavan keveät joukot ja suon rintamahyökkäyksen tekevän hyökkäysvaunuryhmittymän. Päivämäärä ilmoitettaisiin myöhemmin. Mutta hyökkäyssuunta oli varma: Kolmajärven maasto Kolmajoesta pohjoiseen. Karttalehdellä näkyi lähellä järven rantaa suosaari, jolla ei ollut nimeä. Joku etulinjan komentajista oli kuullut, että sitä sanottiin Susisaareksi.

1

Eivät ne Pikkuahon veljekset, peijoonit, häikäilleet. Istuivat osuuskaupan portailla kuin parhaatkin lomalaiset, kaikkien nähtävinä. Olivat istuneet jo kymmenen minuuttia Konstun arvion mukaan. Ei hän kellosta ollut aikaa katsonut, mutta oli sinne myymälään ennättänyt jo mennä joku asiakas ja toinen tulla ulos, niin että aikaa oli kulunut. Ja olihan tässäkin syntynyt melkoinen kasa pikkupuuta pölkyn ympärille.

Nyt ajoi Märkälän Kerttu polkupyörällä kotoaan päin. Varmasti kaupalle menossa, kun nahkapalakassi heilahteli ohjaustangosta. Näkyi olevan uudet kumit pyörässä. Kertulla oli suhteita kansanhuoltoon. Ja varaa ostaa mustasta pörssistäkin.

Älysivätkö ne häipyä portailta?

Mitä suotta. Heikin ahteri pysyi ylimmällä portaalla ja Laurin kerrosta alempana. Mutta Kerttu ei kyllä menisi portaita ylös mitään sanomatta.

Konstu antoi kirveen levätä. Jos hyvin sattui, hän kuulisi mitä Märkälän emäntä miehille sanoisi.

Kerttu pysähtyi katsomaan veljeksiä.

– Siinä meillä on yhet Leskiset! Koko kylä saa hävetä ja suojella...

Veljekset eivät pukahtaneet. Emäntä nousi heidän ohitseensa hame miehiä siipaten kaupan ovelle. Veti sen jo auki, mutta kääntyi vielä tuiskahtamaan:

– Mitä kotonannekin joutuvat kärsimään! Isä suojeluskuntamiehiä...

Tämä teki hyvää veljeksille. Ja saattoi auttaa pikkuisen Konstaa niitten pehmittämisessä. Jos eivät alkaneet kypsyä itsekin, kun kulkivat niin näkyvillä, hänen häissäänkin.

Häitten ajattelemisen nostatti hyvänmielen Konstun kasvoille. Oli, saakeli, koko Esterin suku järjestänyt semmoiset juhlat, että pitäjä muistaisi pitkään. Ruokaa kuin parhaana rauhanaikana ja juomista niin paljon, että vain häveliäisyys piti miehet pystyssä. Sen mitä nyt miehiä oli mukana, vanhojen äijien ja poikosten lisäksi.

Nämä veljekset olivat olleet. Arvelivat vissiinkin, että häistä ei ketään kehdattaisi pidättää, oli miten käpykaartilainen tahansa. Mutta nyt ne kyllä ottivat riskin. Kukaan ei osannut sanoa mistä talosta lähetettiin sanaa poliisille.

Konstu paukautti kirveen pölkkyyh. Nyt jos koskaan oli sopiva tilaisuus jututtaa veljeksiä.

Olivat ne kuulleet puunteon äänet liiteristä. Luultavasti arvasivat senkin, minkä vuoksi työnteke äsken katkesi. Ainakin ne nauraa hekottelivat molemmat katsoessaan hänen lähestymistään tien yli.

– Yhet Leskiset! Heikki toisti Märkälän Kertun sanoja.

– Satuitko kuulemaan? Lauri uteli.

Leskinen oli heidän kerrallinen kansakoulunopettajansa. Jonkinlainen kultakurkku. Kylän naiset rakastuivat sen komeaan lauluääneen ja noo... miksei ulkonäköönkin. Ikävä kyllä Leskinen oli perheellinen mies, sairaanhoitajavaimo ja kaksi lasta, jotka tuppasivat unohtumaan opettajalta, joskus. Ja niin kylä eli viisi vuotta jatkuvassa selvittelemisten ja salailemisten vyyhdessä. Kukaan ei »tiennyt» mitään. Eikä kärsinyt tietääkään, kun oli kuitenkin pakko elää toistensa naapureina ja ystävinä.

Konstu virnisti.

– Ne ovat saattaneet joutua esittämään yhen – jos toisenkinlaista legenda selitykseksi teijän piilossa olollenne.

Veljekset tuijottivat häneen.

– Olisko nuo.

– Kerttu vaan piruuksissaan, Lennun puutteessa.

– Koko kylä tietenkin tienny, Konstu antoi periksi. – Kellää mittää kyseltävää. Mutta kaikki vieraammat kimpussa. Kai ne teillä kotona ovat sanoneet?

Veljekset katsoivat toisiinsa.

– Isä ei oo sanonu sannaakaan pariin vuoteen. Ei ees toivottanu hyvää joulua, vaikka kotisaunaan me livahettiin kylpemään.

– Ja muorilla mennä itkeskelyksi...

Konstu saattoi kuvitella. Kaikista toisista taloista nuoret miehet rintamalla.

Ei kai olisi pitänyt mennä kyselemään, mutta Konstu ei pystynyt olemaan hiljaa.

– Sanokaapa vasiten mikä helvetti teijät sai käpykaartiin? Talvisovan käyneet miehet! Ja mitali heti Sortavalasta.

Veljekset miettivät.

Nämä olivat satakahdeksankymmentäsenttisiä rontteja, vaikka olivat syntyneet alipainoisina kaksosina. Ne olivat aina väittäneet että kotimökki oli sen verran köyhä, että pennutkin piti tehdä samoilla kättilömaksuilla.

Lauri kyhnytteli nenänvarttaan.

– Se nyt alkoikin meillä niin huonosti.

– Lepistön saatana ihan tahallaan...

Konstu muisti. Veljekset olivat joutuneet eri yksikköön kuin kylän miehet yleensä. Liekö Lepistö tehnyt virheen kirjatessaan miehet armeijaan, vai oliko se sitten ollut tahallista.

Heikin jalat alkoivat puutua. Portaan reuna painoi ilkeästi ja hän vääntäytyi toiseen asentoon.

– Me oltiin mukana vanhalle rajalle saakka, niin kuin toisetkin. Mutta mejän isänmaa loppui siihen.

– Joo, tuntu se pikkusen ilkiältä monesta muustaki, Konstu myönsi. – Ei kuitenkaan käpykaartiksi saakka... Veljekset hymähtivät.

– Meille se riitti, vähäksi aikaa. Lauri suoristi jalkojansa varpurallille.

– Me laskettiin velimiehen kanssa, että nyt pistetään tunnit päittäin. Me ollaan erillään puutavarayhtiöitten Karjala-leveranssista sama aika mikä oltiin työttömänä täälläki.

Heikki katsoi veljensä takaa Konstua.

– Eikö se ole selvä peli, puolin ja toisin? Niin tehään sovassa kuin rauhassaki.

– Ja tehtiin kans!

Jotakin tällaista Konstu oli aavistellutkin. Veljekset odottivat hänen kannanottoaan.

– Vai eikö ne oo samat säännöt? Lauri tiukkasi.

– No joo, tietenki... Ainakin pitäisi olla. Minä en ole niin pitkälle sitä ajatellu.

Veljesten kasvoille kohosi hymy.

– Sinä nyt et oo ajatellu tietenkään yhtään mitään, häälomalla. Nainu vaan.

– Sait kuule semmoisen akan, että olis kelvannu monelle muullekki.

– Parraan näköinen koko kylältä.

– Ja semmoiset hääkki, että pienissä viinoissa vieläki joka mies.

Nyt saattoi olla sopiva väli.

– Kuulkaa, pojat!

Aavistivatko ne? Molemmat katsoivat niin kuin hän olisi kaivanut pulloa povestaan.

– Mitenkä on, jos te olette saaneet homman sujuiksi, niin mitä te nyt aiotte tehdä?

Veljekset pitivät silmänsä hänessä mutta suunsa kiinni.

– Meillä on nimittäin kova puute miehistä tukikohassa, Konstu perusteli. – Jos oikein totta puhun, niin minä pikkuisen lupailinkin Puraselle, että tuon joukkueeseen muutaman lisämiehen. Tilanne on se, että kun täyvennysmiehiä tulee, ne eivät osu Huuhkajaan.

Kumpikaan ei kysynyt mitään. Mutta kyllä ne kuuntelivat...

– Te arvaatte kyllä syyn, kun minä sanon kuka meille tuli pataljoonaan huoltopäälliköksi. Se pula-ajan nilkki, Parkkinen.

Veljekset liikahtivat.

– Toinen Lepistön saatana!

Konstu nielaisi.

– Ja se on pataljoonassa jo entuudestaan...

Veljekset sulattelivat tietoja.

– Meillä on Huuhkajassa mahtava joukkue, Konstu aloitti. –
Yhteinen päätös on, että näitä parkkisia ei rukoilla. Tullaan
toimeen niin kuin tullaan niillä miehillä ja niillä sapuskoilla,
jotka saadaan, mutta kumartelemaan ja konttaamaan ei ruveta.

Pikkuahon veljekset nyökyttelivät. He tiesivät systeemin
selittelemättäkin. Herroille merkitsi eniten se, että saivat katsella
jatkää korkeammalta. Paljasta päätä ja lakkia kourassa. Silloin
voi kokea olevansa jotakin.

Lepistö ja Parkkinen olivat olleet joitakin pikkutappeja
pulavuosina kumpikin. Parkkinen kirkonkylällä pankin
sivukonttorin hoitaja, Lepistö TVL:llä tuntikirjuri, mutta isoa
herraa leikkauksella ja siltatyömaalla.

– Miten ne sielläki taas niin ison vallan ovat saaneet?

Heikki ihmetteli. – Hyökkäysvaiheen aikana Laatokan
suunnalla eivät huoltoupseerit pataljoonassa määränneet...

– Lepistö mikkää upseeri, Lauri muistutti.

Konstu nyökkäsi vahvistuksen.

– On vaan semmoisella paikalla, muonitusaliupseerina. Ja
Parkkisen takapiruna. Sen verran juoppo komentaja, että toiset
pääsevät järjestelemään.

Veljekset miettivät.

– Onhan se sodan luonne taas muuttunu, tietenki, Heikki
mietiskeli. – Jokainen tietää Stalingradin jälkeen, että etenemiset
on nähty. Se on Suomellekki puolustussotaa tämän jälkeen.

– Tekkee luultavasti tiukkaa sekin, Lauri oli huolissaan. –
Ryssiä niin paljo enempi.

Pojat vilkaisivat toisiinsa.

– Voishan sitä ajatella, Heikki antoi jälkeen.

– Että liityttäis taas Suomeen, Lauri punnitsi. – Jos koskaan
on ihan erillään oltukaan.

– Oikein! Konstu kiitteli päätöstä helpottuneena. – Ette tule katumaan. Ja paperitkin on valmiina!

Veljekset hämmästyivät.

– Meijän nimillä!

– Teijän nimillä. Me puhuttiin joukkueessa teijän kannanotosta ja ajateltiin, että se on Stalingradin jälkeen geopolitiittinen tilanne muuttunu niin paljon, että teki saatatta lähtä savottaan...

Veljekset vilkaisivat taas toisiinsa. Konstu paljasti:

– Siellä on pataljoonassa meijänki miehiä. Sotilaspastori on ruottinkielisiä, mutta tosi mies. Se on nähnyt joukkueen tilanteen ja järjesti kirjurin kautta teille litterat ja lomatodistukset, kaiken varalta.

– Sehän on sitte selvää, Heikki ilahtui.

– Milloinka meillä on lähtö? Lauri tarkisti.

– Torstaina aamuautossa.

Konstu olisi sanonut vielä pari sanaa muonatilanteesta, mutta myymälän ovi avautui ja Märkälän emäntä pujottautui portaille.

– Aikuiset miehet, tukkivat portaat kuin pikkupennut, Kerttu motkotti. – Annako minä teille kummallekki uskovaisten pastillin?

Piruili se niille. Kaupassa nyt ei karamelleja ollut.

– Millonka se Konstu lähtee?... jos sinä ottasit pienen paketin Lennulle...

– Torstaina, aamulla.

– Ja mennee isompiki paketti, Heikki vakuutti. – Kun lähtään tästä kolmeen mieheen.

Kerttu laski kassinsa portaille ja halasi liikuttuneena kumpaakin veljestä.

– Kyllä me on aina tietty, että miehiä ne ovat... Konstun kohdalla Kerttu epäröi.

– Halataan nyt sitten sinuaki, kun on alettu... Vaikka sinä et ole luultavasti halaamisen puutteesta päässy kärsimään.

Sillä hetkellä Konstulla välähti. Kerttu oli varmasti neuvoskellut Esteriä. Ei se muuten olis ollut niin aktiivinen ja rohkea...

Kertun silmissä oli tietäväistä naurua vielä kun se ripusti kassinsa pyöränsarveen ja lähti polkemaan kohti Märkälää.

Pikkuahon pojat pudistelivat päätään.

– Niin verevä nainen Lennullaki, että...

– Eikä ole ollu lomalla koko kesänä. Konstu vakavoitui.

– Se meillä onkin ikävä puoli. Lomat ei pyöri. Koko pataljoonassa, minun tietääkseni. Ollaan kuulema huonossa maineessa... Mitenkä muuten teillä on pyörätilanne?

– Renkaissa ei paljo hurraamista. Yhtenään saa olla paikkaamassa.

– Mutta kyllä niillä kirkolle polkee.

– No, torstaiaamuna sitten, kuvun paikkeilla!

– Me ajellaan teille, veljekset lupasivat.

Ja sillä juttu oli selvä.

2

Se, mitä Konstu oli etukäteen pelännyt aika tavalla, oli viimeinen lomayö. Kipeä haikeus ja itkeskely voisivat viedä suuren osan loman antamista henkisistä voimista, kun paluumatka muutenkin pyrki olemaan voimille ottava kokemus.

Esteri ei ollut kuitenkaan mikään itkeskelijäluonne. Konstu ei osannut aavistaa mikä oli edessä, kun vaimo ilmoitti, että aitassa rupesi jo olemaan liian kylmä ja kannatutti makuukset vinttikamariin, joka oli ollut Konstun poikamieskämppä. Siellä Esteri aikoi nukkua tästä alkaen, ja hän petasi vuoteen uusilla lakanoilla, jotka he olivat saaneet häälahjaksi.

Iltakahvien jälkeen he toivottelivat hyvät yöt ja nousivat vinttiin.

Aikoiko Esteri lukea sängyssä viimeisenä yhteisenä iltana, kun sytytti pöytälampan?

Jo peiton alle ehtinyt Konstu valmistautui esittämään vastalauseen. Mutta Esteri ei kävellytkään ovisuuhun

katkaisemaan kattovaloa, vaan jäi seisomaan vuoteen viereen ja katsomaan häntä.

– No?

Esteri ei sanonut mitään. Hymyili vain aloittaessaan riisuutumisen. Silmät pyöreinä Konstu katsoi miten vaimo kuoriutui vaatteistaan, pöksyjä myöten ihan ilkosilleen. Eikä katkaissut valoja sittenkään.

– Minä haluan, että sinä näet kaiken...

Joskus aamuyöllä, vähän ennen heidän lyhyttä nukahtamistaan, Esteri oli tunnustanut, että Kerttu oli toiminut neuvonantajana.

Se nainen tiesi millä tavalla mies oli lähetettävä rintamalle...

Polkiessaan aamuhämärissä veljesten perässä kohti kirkonkylää Konstu tunsu huimausta. Jalat pakkasivat vapisemaan ja silmissä hämärsi välillä. Hän ei nähnyt tienlaitaan pysähtynyttä Olympiaakaan ennen kuin he olivat kohdalla.

Veljekset jarruttivat, ja hän välttyi juuri ja juuri ajamasta päälle.

Opel oli sortunut soratieltä ojaan ja vajonnut hiekkaan. Kuski, nuori asevelvollinen, oli painanut kaasua liian rajusti, ja toinen takarengas oli kaivautunut syvälle.

Poika kurkisti ikkunasta.

– Saatanan lehmät, keskellä tietä!

Karjaa näkyikin metsässä tien toisella puolella.

Auton kupeella seisovaa miestä oli pakko tervehtiä. Everstin arvoinen upseeri huojui melkoisessa kännissä ja tuki itseään auki pitämäänsä oveen.

– Sotilaat! Me tarvitsemme nyt teidän apuanne.

Pikkuahon veljekset päästelivät jo reppua selästään.

- Eiköhän tästä, Heikki uskoi.
- Ei epäilystäkään, sotilaat. Autoa ei jätetä!
- Eversti paukautti oven kiinni ja perääntyi metrin verran.
- Kolme miestä saa liikettä alkuun sen verran, että auto heijaa

kuopasta!

Heikki ja Lauri kääntyivät etsimään kolmatta miestä, niin kuin Konstua ei olisi ollut olemassakaan. Äkkäsivät sitten ketä eversti tarkoitti.

– Herra eversti, kaksi miestä! Tämä häälomalainen ei ole siinä kunnossa, että siitä olis mihinkään.

Konstu oli ajatuksissaan samaa mieltä. Jumaliste, niin kuin olis ollut ripulissa kolme vuorokautta. Hän ei pystynyt ymmärtämään millä voimilla Esteri oli mennyt navetalle.

– No niin!

Veljekset asettuivat auton viereen perän kahta puolta.

Näille nyt ei ollut mikään juttu kohauttaa Opelia sen verran, että se pääsi kovalle maalle. Konstu oli nähnyt tukinajossa mitä noilla lihaksilla tehtiin.

Ensimmäiset yritykset eivät kuitenkaan onnistuneet. Kuski oli ihan äkkipoika kaasunkäyttäjänä.

– Riittä luultavasti vaan tyhjäkäynti, Lauri manasi.

– Tai kun olis riski mies kolmanneksi, Heikki laski. –

Saatasko me tähän keskelle teijät, herra eversti...

Upseeri ryhdistäytyi. Hänen piti ottaa suuntaa kääntyessään auton taakse. Mutta kyykistymisessä ottamaan kiinni puskurista ei ollut mitään vaikeuksia. Pojat olivat niin tiiviisti kahta puolta, ettei siinä päässyt kaatumaan.

– Onko nyt ote, herra eversti?

– Kyllä on.

Pöytä koreaksi sodan keskellä.

Käynnissä on jatkosota, mutta ei sillä niin väliä. Korpraali Korhosen ajatukset täyttää nimittäin haave ihanasta joulupöydästä. Kun tukikohtaan saapuu uusia täydennysmiehiä, idea jouluateriasta syttyy eloon – ajatus herkuttelusta ja sahdin juomisesta houkuttelee myös muita sodan uuvuttamia miehiä. Kinkkua, laatikoita, rosollia!

Projekti kuitenkin keskeytyy yllättäen – käy nimittäin niin, että vihollinen hyökkää juuri Korhosen tukikohtaan. Kuinka Korhosen joulupöydälle nyt oikein käy?

Korpraali Korhosen joulupöytä on Jorma Kurvisen humoristinen sotaromaani.

Jorma Kurvinen (1931–2002) oli suomalainen kirjailija, joka tunnetaan erityisesti sotaromaaneistaan sekä *Susikoina Roi* -kirjasarjasta. Kurvinen sai Valtion kirjallisuuspalkinnon kolmesti.